

HÉREGI ERIKA¹**A hadköteles nyilvántartásban kezelhető adatok és a pontos adatok rendelkezésre állásának fontossága****The Manageable Data in the Register of Conscripts and the Importance of Accurate Data Availability****Absztrakt**

A szerző bemutatja a hadköteles nyilvántartásban kezelt adatokat, azok kezelésének célját, frissítési lehetőségeit. Ismerteti a hadkötelezettségtől eltérő időszakokra vonatkozó feladatok fontosságát a hadkötelezettség idején történő személyi kiegészítés végrehajtására vonatkozóan, illetve az adatkörök frissítésének bővítési lehetőségeit, valamint azok hatását a feladatok végrehajtására.

Kulcsszavak: hadköteles, nyilvántartás, személyi kiegészítés, hadkötelezettség, kötelező katonai szolgálat, sorozó központ, tervezés

Abstract

The author in her article presents the data managed in the register of conscripts, the purpose of their management and the refreshment options. She describes the importance of the personnel augmentation tasks for the period when the conscription does not exist. The article highlights the possibilities for expanding the data circuits as well as their impact on carrying out the tasks.

Keywords: conscript, register, personnel augmentation, conscription, compulsory military service, draft agencies

BEVEZETÉS

2004. november 03-án leszerelt az utolsó katona, aki a Magyar Honvédségben a hadkötelezettség alapján teljesített katonai szolgálatot, valamint még ugyanabban a hónapban

¹ Nemzeti Közszerzési Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, doktoranduszhallgató - National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences, PhD student, E-mail: [here: gi.erika@hm.gov.hu](mailto:gi.erika@hm.gov.hu), ORCID: 0000-0002-6386-0695

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

miniszteri rendelet² alapján felfüggesztették a folyamatban lévő polgári szolgálatokat. is. Ezt követően a hadkötelezettség felfüggesztése Magyarország Alkotmányának módosításával, valamint a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény hatályba lépésével megtörtént, a továbbiakban kizárólag rendkívüli állapotban és az Országgyűlés döntése alapján megelőző védelmi helyzetben kerül bevezetésre. Ennek eredményeként a Magyar Honvédség személyi kiegészítése alapjaiban megváltozott, a katonai igazgatási feladatok átértékelődtek, a békeidőszakra vonatkozóan a hangsúly a toborzásra került. A hadkötelezettségtől eltérő időszakban (a továbbiakban: békeidőszak) kizárólag önkéntesség alapján vállalt katonai szolgálatteljesítés lehetséges, a hadkötelezettség alapján teljesített katonai szolgálatra vonatkozóan csak csökkentett, nagymértékben kizárólag tervezési feladatokból álló feladatrendszer kerül végrehajtásra. A hadkötelezettség elrendelését követően viszont a katonai igazgatás békeidőszakban toborzást végző állománya a jogszabályoknak és a katonai szervezetek igényeinek megfelelően elkezdte a hadkötelesek behívásának tervezésével kapcsolatos feladatok végrehajtását.

A hadkötelezettség fennállása idején a területi katonai igazgatási szervek legfőbb feladata a lehető legmegfelelőbb hadkötelesek mielőbbi katonai szolgálatának tervezése a katonai szervezetek által megadott beosztásokra. Ennek érdekében kiemelkedő jelentőségű, hogy a sorozó központok minél hamarabb jussanak azon – jelenleg békeidőszakban nem frissülő – adatokhoz, amelyek alapján a lehető legpontosabban meghatározható, hogy mely hadkötelesek tervezhetők katonai szolgálatra, illetve hogy ezen hadkötelesek a már megszerzett képességeik, képzettségeik alapján, mely beosztás betöltésére alkalmasak a leginkább.

Békeidőszakban a hadköteles nyilvántartásban szereplő személyeknek semmilyen kötelezettsége nincs, ezáltal a nyilvántartást vezető szerv kizárólag a vonatkozó jogszabályokban meghatározott központi megkeresés révén kaphat adatot. Ezen adatszolgáltatások teljesítésére kizárólag az ott meghatározott nyilvántartásokat kezelő szervek kötelezhetőek.

A jelen tanulmányban megvizsgálom a hadköteles nyilvántartásban jelenleg kezelhető és frissíthető adatokat, valamint annak lehetőségét, hogy Magyarország Alaptörvényében megfogalmazottaknak megfelelően, a vonatkozó jogszabályok módosításával hogyan lehetne bővíteni az adatokkal rendelkező szervek, szervezetek nyilvántartása alapján frissíthető adatköröket.

² A polgári szolgálat teljesítésére történő felhívás és a polgári szolgálat teljesítésének szüneteléséről szóló 26/2004. FMM rendelet.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

1. A HADKÖTELES NYILVÁNTARTÁSBAN KEZELHETŐ ADATOK

1.1. BEAZONOSÍTÁSHOZ SZÜKSÉGES ADATOK

Az anyakönyvi nyilvántartásban szereplő adatok alapján történik Magyarország Alaptörvénye alapján hadkötelezettség idején katonai szolgálatra igénybe vehető személyek nyilvántartásba vétele. Elsődleges azonosítóként a személyi azonosító szolgál, amely tartalmazza a születési dátumot, és katonai szolgálatteljesítés esetén a személyi igazoló jegyen is szerepel.³

A beazonosításhoz szükséges adatok folyamatosan frissülnek a nyilvántartásba vétel érdekében.

1.2. LAKCÍM- ÉS TOVÁBBI ÉRTESÍTÉSI ADATOK

A lakcímadatok alapján állapítható meg, hogy az illetékes sorozó központ, amely felszólíthatja a katonai szolgálat vagy a hadkötelezettség egyéb járulékos kötelezettségének⁴ (pl. adatszolgáltatás, sorozáson történő megjelenés) teljesítésére.

Amennyiben az adott helyzet lehetővé teszi, a további értesítési adatként kezelt e-mail címre a felszólítások elektronikus úton is megküldhetők, ezzel segítve a hadkötelesek ügyintézését. Szükség esetén a sorozó központ a katonai szolgálatteljesítés alatt kiértécsendő személyt értesíti ki, illetve keresi fel.

A 2. pont adatai közül békeidőszakban kizárólag a központi nyilvántartásban megtalálható lakóhelyre és tartózkodási helyre vonatkozó adatok frissíthetők.

1.3. PASSZIVÁLÁSRA VONATKOZÓ ADATOK

A hadkötelezettség alapján történő igénybevétel alóli mentesülésre vonatkozó adat.

Azon személyek, akik a hadkötelezettség alapján igénybe vehetőek voltak, nem kerülnek törlésre, mivel bármikor szükség lehet a katonai szolgálatukkal kapcsolatos adatokra: közigazgatási, munkaügyi eljárás során (pl.: árvaellátás, özvegyi nyugdíj igénylése, közalkalmazotti, nyugellátásra jogosító szolgálati idő igazolása), illetve amennyiben a hadkötelezettség alapján történő igénybevétel lehetősége a jövőben újra fennállhat (pl. ismét magyarországi állampolgárságot szerez vagy magyarországi lakóhelyet létesít).

A passziválásra vonatkozó adatok folyamatosan frissülnek annak érdekében, hogy az igénybevétel lehetősége minél hamarabb kizárásra kerüljön, illetve a hatósági ügyintézés az adott állapotnak megfelelően kerüljön végrehajtásra.

³ A honvédségi adatkezelésről, az egyes honvédelmi kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos katonai igazgatási feladatokról szóló 2013. évi XCVII. törvény 45. § (2) bekezdés a) pontja alapján

⁴ A Hvt. 2. § (1) bekezdése alapján a katonai szolgálati kötelezettség járulékos kötelezettségét képezi az adatszolgáltatási, megjelenési és bejelentési kötelezettség.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

1.4. SZOLGÁLAT TERVEZÉSÉT ÉS TELJESÍTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ ADATOK

Az alábbi adatok alapján határozható meg, hogy az adott személy

- katonai előélete alapján milyen szintű katonai képzettséggel rendelkezik,
- mely beosztásokra alkalmas a leginkább a szakképzettsége, végzettsége és a megszerzett tapasztalatai alapján, illetve
- mely időszakokban nem tervezhető, igénybe vehető katonai szolgálatra a honvédelemről szóló 2011. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Hvt.) 5. §-a szerint,

valamint megállapítható az előzetes egészségügyi alkalmassága, amely szintén befolyásolja az igénybevétel prioritizálását.

A szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló adatok közül békeidőszakban a honvédségi adatkezelésről, az egyes honvédelmi kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos katonai igazgatási feladatokról szóló 2013. évi XCVII. törvény (a továbbiakban: Haktv.) kizárólag a katonai és rendvédelmi szervnél hivatásos jogviszonyban eltöltött szolgálatra vonatkozó adatok, valamint az egészségkárosodás adatainak frissítésére ad lehetőséget.

1.5. VÉRCSOPORT, RH FAKTOR

A jelenleg békeidőszakban nem frissíthető adatok a személyi igazoló jegyen szerepelnek. Személyi igazoló jeggyel a hadkötelesek a katonai szolgálatra történő bevonulásukat követően kerülnek ellátásra.

1.6. MEGHAGYÁSRA VONATKOZÓ ADATOK

Hadkötelezettség fennállása idején nem hívható be az a hadköteles, aki meghagyásba bevont szervnél meghagyásban érintett beosztást tölt be.⁵ Meghagyásban jogszabály alapján olyan szervek, szervezetek érintettek, amelyek folyamatos működésükkel biztosítják az ország közigazgatási működését, és a civil lakosság mindenoldalú ellátását.

A meghagyásra vonatkozó adatok a hadköteles vonatkozásában békeidőszakban nem kezelhetők.

2. A NYILVÁNTARTÁS ÉS AZ ADATKEZELÉS CÉLJA BÉKEIDŐSZAKBAN

„A hadkötelezettség bevezetésének biztosítása céljából a kiképzett tartalékosokról és potenciális hadkötelesekről már békeidőszakban, valamint a hadkötelezettség bevezetését követően a hadkötelesekről a katonai szolgálatra történő behívás előkészítése és végrehajtása céljából hadköteles nyilvántartást kell vezetni.”⁶

Békeidőszakban a hadkötelezettség alapján történő katonai szolgálatra vonatkozóan csak tervezési feladatok történhetnek, ezek közül kiemelt fontosságú az előzetes egész-

⁵ Hvt. 5. § (4) bekezdés g) pontjában meghatározottak alapján

⁶ Haktv. 25. § (1)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

ségügyi alkalmasság megállapítása, illetve a kiképzett tartalékosok előzetes hadi beosztásra tervezése (a továbbiakban: kiírás).

Az előzetes egészségügyi alkalmasság megállapításához a Haktv.-ben meghatározott adatok közül békeidőszakban a hadköteles és a kezelést végző orvos által megküldésre kerülő adatok békeidőszakban nem kerülnek frissítésre, illetve a 40 év feletti kiképzett tartalékosok egészségkárosodására vonatkozóan a jogszabály nem ír elő adatszolgáltatást, így a feladathoz nem áll minden, a jogszabályban meghatározott adat naprakészen rendelkezésre a nyilvántartásban.

A kiírás a Haktv. 27. §-ban meghatározott paraméterekkel rendelkező kiképzett tartalékosokra⁷ vonatkozóan hajtható végre, viszont az alábbi, a Hvt. 5. § (4) bekezdésében meghatározott, a katonai szolgálatra történő igénybevételt kizáró okokra vonatkozó, naprakész adatok nem állnak rendelkezésre:

„c) aki saját háztartásában három vagy ennél több kiskorú vér szerinti, örökbe fogadott, mostoha vagy nevelt gyermek eltartásáról gondoskodik. E rendelkezés alkalmazása szempontjából nevelt gyermek az, akit a hadköteles legalább egy éve tart el saját háztartásában,

d) aki a vele közös háztartásban élő, állandó ápolásra vagy gondozásra szoruló, egyes ági rokonát vagy házas társát, élettársát egyedül ápolja, gondozza,

e) aki a vele közös háztartásban élő kiskorú gyermekét egyedül tartja el,

f) akit országgyűlési, európai parlamenti vagy helyi önkormányzati képviselőjelöltként, polgármesterjelöltként, nemzeti önkormányzati képviselőjelöltként nyilvántartásba vettek vagy megválasztottak, a jelöltsége vagy mandátuma megbízatása fennállásáig,

g) aki meghagyásban részesült,

i) akinek közös háztartásban élő házastársa katonai szolgálatot teljesít.”

⁷ Haktv. 27. § (1): „Azon kiképzett tartalékosok adatait, akiknek a Honvédséggel fennálló hivatásos, szerződéses, vagy önkéntes tartalékos szolgálati viszonya 2011. január 1-jét követően, legalább 6 hónap tényleges katonai szolgálat teljesítését követően szűnt meg, valamint életkoruk nem érte el a katonai szolgálat felső korhatárát és a szolgálati viszony megszűnésekor katonai szolgálatra alkalmas minősítéssel rendelkeztek, a Honvédség katonai szervezetei hadi beosztásába történő előzetes tervezése céljából a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve alárendeltségébe tartozó, az érintettek lakóhelye szerint illetékes katonai igazgatási központ már békeidőszakban is kezeli.

(3) A katonai igazgatási központ és a katonai szervezet az (1) és (2) bekezdés szerinti adatkezelésre

a) a kiképzett tartalékosnak a hivatásos, szerződéses vagy önkéntes tartalékos szolgálati viszonya megszűnését követő 10. év december 31-éig, de legfeljebb a katonai szolgálat felső korhatárának eléréseig,

b) a hivatásos, szerződéses, önkéntes tartalékos szolgálati viszony létesítéséig, vagy

c) jogszabály alapján a katonai szolgálat teljesítése alóli mentesítésig jogosult.”

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

3. AZ ADATOK FELHASZNÁLÁSA HADKÖTELEZETTSÉG IDEJÉN

A hadkötelezettség elrendelését követően a rehabilitációs szakértői szerv kivételével egy hónapon belül a hadköteles nyilvántartáshoz adatszolgáltatást küld minden békeidőszaki központi adatszolgáltató, valamint az alábbi adatok is frissítésre kerülnek:⁸

1. országgyűlési, európai parlamenti vagy helyi, kisebbségi önkormányzati képviselők, képviselőjelöltek, polgármesterek, vagy polgármesterjelöltek adatai,
2. szabadságvesztés büntetésüket töltők szabadságvesztési időszakra vonatkozó adatai,
3. meghagyásban érintett beosztást betöltő hadkötelesek adatai.

Ezt követően a sorozó központ átveszi az illetékességi területén állandó lakóhellyel rendelkező hadkötelesek adatait tartalmazó hadköteles nyilvántartást, és a lehető legkisebb időintervallumon belül, a már rendelkezésre álló adatok alapján hadköteleseket szólít fel adatpontosításra. Jelenleg a kezelhető, központi adatbázisból pontosítható adatoknak csak egy része frissíthető békeidőszakban, ezáltal nagymértékben olyan hadkötelesek is megszólításra kerülnek, akik igénybevételét a Hvt. kizárja, illetve nem biztosítható, hogy a katonai szervezetek igényeinek megfelelő hadköteleseknek kerüljenek megszólításra.

A fent említettekből adódóan a sorozó központok több ezer vagy több tízezer olyan hadkötelest szólítanak fel adatszolgáltatásra, akik igénybevétele nem tervezhető, vagy nem rendelkeznek a katonai szervezetek igényeiben szereplő beosztásoknak megfelelő paraméterekkel. Ezek az információk viszont már csak a felszólításra visszaküldött adatpontosítások feldolgozását követően állnak rendelkezésre, így a sorozó központok több napot (hetet) fordítanak ezen adatok feldolgozására, így az igénybe vehető, szükséges paramétereknek megfelelő személyek adatai a nagymértékű adatfeldolgozás miatt lassabban pontosíthatóak, ezáltal a tervezési folyamat jelentősen lelassul.

4. TOVÁBBI KÖZPONTI ADATSZOLGÁLTATÁSSAL ÁTVEHETŐ ADATOK

Annak érdekében, hogy a sorozó központ a tervezési folyamat során a lehető legnagyobb mértékben olyan hadkötelesekkel foglalkozzon, akik az igényeknek megfelelnek, a Haktv. módosításával központi adatszolgáltatással az alábbi adatok is átvehetők lennének:

A megfelelő beosztás pontosabb meghatározása érdekében:

- az öregségi nyugdíjra jogosító szolgálati időbe beszámítható idő alatt betöltött foglalkozás az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság által vezetett nyilvántartásból,
- megszerzett végzettség, képzettség a köznevelési információs rendszer, valamint felsőoktatási információs rendszer működtetéséért felelős szerv által vezetett központi nyilvántartásból,
- nyelvtudás a nyelvvizsgák nyelvvizsga-anyakönyveinek nyilvántartásából.

Az adott időszakra vonatkozóan az igénybevételből történő kizárás érdekében:

⁸ A Haktv. 30 §-ában meghatározottak szerint.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

- nemcsak a folyamatban lévő, hanem a tervezett szabadságvesztési adatok,
- cselekvőképességet kizáró vagy korlátozó gondnokság alá helyezés adatai a gondnokoltak nyilvántartásából,
- az ideiglenes gondnokság alá helyezettakra vonatkozó adatok az illetékes kormányhivatal nyilvántartásából, 3 vagy több, 18. életévét még nem betöltött gyermekekre vonatkozóan családi kedvezményben részesülő személyek a Nemzeti Adó- és Vámhivatal nyilvántartásából, a 3 vagy több, 18. életévét még nem betöltött gyermekekre vonatkozóan támogatásban részesülők az egységes szociális nyilvántartásból, valamint azon személyek, akik részére 3 vagy több, 18. életévét még nem betöltött gyermekekre vonatkozóan árvaellátás kerül folyósításra az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság által vezetett nyilvántartásból.

Az eddig felsoroltak összevetése:

Adatkör	Békeidőszakban jelenleg frissítésre kerülhet	Hadkötelezettség idején adatszolgáltatással frissíthető	További adatszolgáltatással frissíthető lenne
1. beazonosításhoz szükséges adatok	X	X	
2. lakcím- és további értesítési adatok	X	X	
3. passzíválásra vonatkozó adatok	X	X	
4. Szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló adatok			
katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségei			
megállapított katonai szolgálatra való alkalmassági fokozata	X	X	
szomatometriai adatai			
megkezdett és befejezett iskolai tanulmányai			X
szakképzettsége			X
foglalkozása			X
idegen nyelv ismeretére vonatkozó adatok			X
gépjárművezetői, munkagépkezelői engedélyére vonatkozó adatok	X	X	
saját háztartásában eltartott gyermekek születésének ideje			X

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

Adatkör	Békeidőszakban jelenleg frissítésre kerülhet	Hadkötelezettség idején adatszolgáltatással frissíthető	További adatszolgáltatással frissíthető lenne
külföldön teljesített katonai szolgálatára vonatkozó adatok			
munkaképesség csökkenésre, egészségkárosodásra vonatkozó adatok	X	X	
folyamatban lévő szabadságelvonással járó intézkedésekre vonatkozó adatok		X	
tervezett szabadságelvonással járó intézkedésekre vonatkozó adatok			X
előző katonai szolgálatára vonatkozó adatok	X	X	
rendvédelmi szervnél hivatásos jogviszonyban eltöltött időszakra vonatkozó adatok	X	X	
5. vércsoport, RH faktor			
6. meghagyásra vonatkozó adatok		X	

ÖSSZEGZÉS

A tanulmányban leírtak alapján már a békeidőszaki tervezési feladatok sem végezhetők el pontosan, és ugyanez érvényes a sorozó központok hadkötelezettség elrendelését követő feladataira is, hiszen a katonai szolgálatra történő igénybevételt befolyásoló információk nagy részét a hiányos adatok alapján megszóltított hadkötelesektől kéri meg. Ebből adódóan a végrehajtott feladatok hatásfoka és a ráfordított idő fordított arányosságban áll egymással, így a végrehajtható feladatok sokkal több időt igényelnek, viszont az eredmények az adatok hiányában nem teljes mértékben pontosak.

Amennyiben a fenti adatok átvétele a szükséges jogszabályok módosításával lehetővé válna, az nagymértékben segítené a személyi kiegészítés tervezését és végrehajtását, ezáltal a hadkötelesek a katonai szervezetek részére a feltöltendő beosztásokra rövidebb idő alatt kerülnének átadásra, valamint jóval kisebb létszámú hadköteleseknek kellene az adatszolgáltatásra és megjelenésre

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény
2. A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény
3. Magyarország Alaptörvénye
4. A honvédelemről szóló 2011. évi CXIII. törvény
5. A honvédségi adatkezelésről, az egyes honvédelmi kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos katonai igazgatási feladatokról szóló 2013. évi XCVII. törvény
6. A 2004. évi sorállományváltás végrehajtásának rendjéről szóló 16/2004. (VI. 29.) HM rendelet
7. A hadkötelesek rendkívüli állapotban és megelőző védelmi helyzetben történő katonai szolgálatra való behívásának, katonai szolgálatának és leszerelésének rendjéről szóló 21/2006. (VIII. 8.) HM rendelet
8. A hadkötelezettségen alapuló sor- és tartalékos katonai szolgálatra való behívás szüneteltetésével kapcsolatos hadkiegészítési szakfeladatokról szóló 88/2004. (HK 24.) HVKF intézkedés